

TƏLƏBƏLƏRİN İSTEHSALAT TƏCRÜBƏLƏRİNİN TƏŞKİLİNDƏN BƏZİ MƏQAMLAR

Hikmət Camalov,

Abşeron-Ceyranbatan Peşə Liseyinin

ixtisas fənn müəllimi

e-mail: camalov@bk.ru

Tələbələr istehsalat təcrübəsinin təşkili peşə təhsili müəssisələrinin mövcud imkanlarından və müvafiq müəssisələrlə əlaqəsinin xarakterindən asılıdır. Belə ki, tələbələr təcrübə prosesində yerinə yetirməli olduqları işlərin və funksiyaların mahiyyətini və məzmununu, yəni onların mürəkkəblik, dəqiqlik parametrlərinə maksimum ciddi əməl etməyə çalışırlar. Bundan əlavə, tələbələr praktiki əməliyyatların icrası zamanı işlənmiş və ya istifadə olunan material sərfinə, fizioloji, gigiyenik və təşkilati tələblərə dair əsas parametrlərə əməl etmək qaydalarını da mənimsəyirlər.

İstehsalat təcrübəsi tələbələrin praktiki peşə hazırlığının son dövrüdür və aşağıdakıları əhatə edir:

1. Tələbələr istehsalat şəraitində müəssisənin təlim emalatxanalarında təhsil müəssisəsində mənimsənilməsi mümkünsüz və ya qeyri-mümkün olan əmək fəaliyyətlərini yerinə yetirməklə səriştələr əldə edirlər.

2. Tələbələr istehsalat təcrübəsi ərzində müəyyən istehsalat işlərini yerinə yetirməklə peşələrinə dair ixtisaslaşmalar və təkmilləşmələr əldə edirlər.

Bu mərhələlərdə tələbənin peşə bacarıqlarının əsaslarını xarakterizə edən keyfiyyətlərin daha da inkişaf etdirilməsi, təkmilləşdirilməsi baş verir və sonda peşə xüsusiyyətlərinin tələblərinə uyğun işləri uğurla yerinə yetirən ixtisaslı işçi, peşəkar mütəxəssis formalaşır, onun peşəsinə dair qazandıqları səriştələr peşə təhsili üzrə

dövlət standartlarının tələblərinə cavab verir.

Tələbələrin praktiki təlim keçmələri üçün planlaşdırılan müəssisənin iş yerlərinə aşağıdakı tələblər qoyulur:

– *peşə-ixtisas tələbələri üçün tipik iş yerlərinin olması;*

– *xammal, material, texniki xidmət üzrə normal təminat;*

– *təhlükəsizlik, sanitariya və gigiyena tələblərinə uyğunluq.*

Peşə təhsili müəssisələrində tələbələrin istehsalat təcrübələrinin keçirilməsi şərtləri və qaydası müxtəlif normativ sənədlərlə müəyyən edilir.

Hazırda çalışdığım **Abşeron-Ceyranbatan Peşə Liseyi** də peşə təhsili müəssisəsi olaraq, bu istiqamətdə işlərini normativ-hüquqi sənədlərin tələblərinə uyğun qurmağa çalışır. Təhsil müəssisəmiz maksimum çalışır ki, tələbələr istehsalat təcrübələrini təcrübə proqramının tələblərinə cavab verən müəssisələrdə həyata keçirsinlər. Bu müəssisələrdən bir neçəsinin adını çəkə bilərəm:

“Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC, “MSİ” MMC, “Biləcər Texniki Xidmət” ASC, SOCAR (ARDNŞ).

Təhsil müəssisəmiz tələbələrimizin istehsalat təcrübələrini keçmələri üçün bu müəssisələrlə ikitərəfli müqavilələr bağlamışdır. Hətta tələbələrimizə təhsil müəssisəmiz ilə razılaşdırılaraq istehsalat təcrübələrini keçməkdən ötrü müəssisəni müstəqil olaraq seçmələrinə də icazə verilir.

İstehsalat təcrübəsi dövründə tələbələrimiz təcrübə keçdikləri müəssisənin ştat cədvəlinə daxil edilmirlər. Belə ki, təsdiq olunmuş tədris planlarına və proqramlarına uyğun olaraq təcrübə keçilən müəssisə ilə təhsil müəssisəmiz arasında bağlanmış müqavilənin şərtlərinə uyğun müəssisə yalnız tələbələrimizin istehlalat təcrübələrini keçmələri üçün əmr verir. Tələbələrimizin təcrübə keçmələrinin iş vaxtının müddəti müvafiq işçilər kateqoriyası üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş iş müddətindən çox olmur və tədris planı ilə əvvəcdən tərtib edilmiş vaxta uyğun müəyyən olunur. Bundan başqa, tələbələrimizi təcrübəyə qəbul edərkən müəssisənin rəhbərliyi onların istehsalat, təhlükəsizlik və sanitariya standartları üzrə praktiki təlim üçün lazımı şəraiti təmin edir, əməyin mühafizəsi ilə bağlı təlimatlanma aparır, daxili əmək qaydaları və müəssisədə müəyyən edilmiş digər qaydalarla onları tanış edirlər. Bu istiqamətdə uzun illərin təcrübəsi göstərir ki, peşə təhsili müəssisəmizin

tələbələrinin peşələrinə dair istehsalat təcrübələrini müəssisələrdə keçmələri olduqca qənaətbəxş nəticələr vermişdir. Müəssisəmizin ixtisaslı, peşəkar işçilər briqadasına daxil olan tələbələrin istehsalat təcrübələri zamanı istehsalat təlimi ustasının fəaliyyətini aşağıdakı kimi vurğulaya bilərəm:

- *qaydalarla təlimatlandırmaq;*
- *tələbələrin peşələrinin tipinə, xarakterinə uyğun tapşırıqların yerinə yetirmələrinə dair nəzarəti həyata keçirtmək;*
- *tələbələrin tapşırıqların qəbul edilməsində və əməliyyatların icrasında iştirak etmək;*
- *müəssisələrdə qəbul edilmiş müasir texnika və texnologiyalar vasitəsi ilə tapşırıqların tələbələr tərəfindən yerinə yetirilməsinə rəhbərlik etmək və bu işə nəzarəti həyata keçirtmək;*
- *istehsalat təcrübəsinin proqramına uyğun olaraq tələbələrin iş yerlərini işlərin icra edildiyi obyektlər və əməliyyatların yerinə yetirildiyi yerlər üzrə əvvəlcədən tərtib edilmiş qrafikə uyğun dəyişdirmək;*
- *tapşırıqların yerinə yetirilməsində istifadə edilən müasir üsul və qaydaların tələbələr tərəfindən öyrənilməsinə təşkil etmək.*

Təhsil müəssisəmiz tələbələrimizin istehsalat təcrübələrini keçmələri üçün işini hər zaman genişləndirmək əzmi ilə çalışır və yeni müəssisələrlə ikitərəfli müqavilələrin bağlanması istiqamətində səylərini daim genişləndirir.